

יהי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

פסח שני - הרי כל עיקרו לא בא אלא כתוצאה מתביעת ודרישת בנ": "למה נגרע", ועאכ"כ בנוגע לגאולה האמיתית והשלימה ע" משיח צדקנו - שבודאי מבקשים ודורשים כל בנ" על ענין זה, והם אלו שפועלים זאת!

ראה עמוד 11

ערב שבת קודש פ' בהר, פסח שני
הי' תהא שנת סגולות גדולות

תסו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש
לכ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' זיידא משה ב"ר אלטר אשר אנשיל ע"ה פערל
נפטר ועש"ק פי אמור, פסח שני ה'תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת טעמא גיטל בת רחל לאה תחי'
לאורך ימים ושנים טובות עד בילאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' עקיבא ארי' וזוגתו מרת טובי חי' רבקה
ומשפחתם שיחיו פערל

בחסות:

'קרן המיליון'

שע"י 'מרכז חב"ד העולמי לקבלת פני משיח'

כבר ישנה הגאולה בפועל

. . והעיקר – שכל זה יהי' בזריזות, ויתירה מזה – שאין צורך ב"זריזות" (ששייך לומר רק בענין שצריך לבוא בעתיד, שיבוא באופן של זריזות), מכיון שכבר ישנה הגאולה בפועל, ונמצאים באמצע הענין, ועד לאמצע שהוא באופן של שלימות, ע"ד אמצע החודש, ש"קיימא סיהרא באשלמותא",

ובפשטות – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בתכלית הזריזות, "לא עיכבן המקום כהרף עין", תיכף ומיד ממש.

(משיחת ש"פ בהו"ב, מבה"ח סיון ה'תשמ"ח - בלתי מוגה)

תיכף ומיד ממש רואים שמשיח נמצא כבר בינינו

. . "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", וכולם יחד נעשים מציאות אחת ד"קהל גדול", ועד למנין העשירי, ביחד עם השירה העשירית והפרה העשירית ("העשירי יהי' קודש"), ע"י "המלך המשיח מהרה יגלה אכ"ר" – שתיכף ומיד ממש רואים שמשיח נמצא כבר בינינו, וכאור"א מראה באצבעו ואומר "הנה זה (המלך המשיח וכבר) בא".

(משיחת ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון ה'תנש"א - מוגה)

ביאת משיח עוד ביום השבת למרות השקו"ט בזה

ובפשטות – ביאת משיח צדקנו תיכף ומיד, עוד ביום השבת, וזאת – למרות השקו"ט אם משיח צדקנו יכול לבוא בשבת, הן מפני שעדיין לא בא אליהו הנביא, והן מפני ענין התחומין, אם יש תחומין למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה, ככל פרטי הדברים שבה, שיכולים להאריך ולפלפל בהם עד לאחרי השבת... ואפילו עד ר"ח ביום שלישי... אבל – משיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, וכאמור, תיכף ומיד, ובלשון הרמב"ם – פס"ד להלכה: "מיד הן נגאלין", "מיד" כפשוטו, ביום השבת.

(משיחת ש"פ בהו"ב, מבה"ח סיון ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

המדור מוקדש לע"נ האשה מרת רוזה בת ר' יצחק מאיר ע"ה מיידנצ'יק

נלב"ע ביום ו', עש"ק פ' ויגש – אחר חצות היום – ו' טבת ה'תשס"ב

יה"ר שיקוים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והיא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש

ב"ה

3 דבר מלכות

תרחם על הקב"ה! / משיחת ל"ג בעומר ה'תשל"ח

9 זמן הגאולה

הלימוד וההוראה מ"פסח שני" / הזמן הנוכחי באור הגאולה

12 "בזכות נשים צדקניות"

סופרים את הימים... / תפקידן של הנשים בהבאת הגאולה

15 ניצוצות של משיח

כבר ישנה הגאולה בפועל / קטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש לעילוי נשמת ר' יוסף ארי' לב בן משה באר ע"ה

ולעילוי נשמת אשתו מרת חשא בת נטע אורי ע"ה זיסק

יה"ר שתיכף ומיד ממש יקוים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

ולזכות כל משפחת זיסק שיהיו – לברכות עד בלי די

מערכת "יחי המלך"

במסגרת: "מטה משיח" שע"י "אגודת חסידי חב"ד" באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אד"ש מה"מ

יוצא-לאור על-ידי: תלמידי ה"קבוצה", "חיילי בית דוד", ישיבת תות"ל המרכזית, "בית משיח" 770

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טלפון: 267-1757 (347)

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 966 קרית-שמואל, מיקוד 26109 • טלפקס: 871-5770 (04)

דואר אלקטרוני: yeh_@netvision.net.il • אינטרנט: http://www.moshiach.net/blind

הקונטרס מוקדש לזכות חנה בת מרים עטיל ליום הולדתה י"ג אייר – ל"שנת הצלה" בכל עניני בגו"ר

מכבר כלה זמן בני בגלות

בהמשך לשיחה שהובאה בעמודים 12-13 מובא בזה צילום (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע משיחה זו (נדפס לעיל בעמוד 12)

ובסגנון האמור בנוגע לפרשת השבוע דיום השיק דמיני אנלינן – שעי פעולתן של נשי ישראל באופן דיכי תבואו אל הארץ גר ושבתה הארץ שבת להי, בבתיהן הפרטיים, שגם כשנמצאים עדיין בימי הגלות האחרונים, עושים מכל בית יהודי ארץ ישראל, ועד למקדש מעט, רואה הקב"ה שכל כבוד אלקל הוסינות שבגלות, ופסטיקה שהותם של בני בגלות, ומכרן ארמים שהיכף ומיד יקויים היעוד כי תבואו אל הארץ כפשוטו – הכניסה לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, שנעשית עיי מעשינו ועבודתינו כיושבתה הארץ שבת להי, להמשיך קדושתו של הקב"ה (שבת להי) בכל עניי הארץ גם בגלות, אשר, לעיי המשכת האל"ף (אלופו של עולם) בגולה נעשה בגאולה.

תרחם על הקב"ה!

זועקים הגבירים: היתכן, הוא התייגע כל כך הרבה לאסוף דולרים – ולפתע מגיע משיח וכל המציאות שלו לא תתפוס שום מקום, יאמרו לו: יש לך כ"כ הרבה דולרים, מי צריך א"ז עכשיו?! זה כבר לא מטבע המהלכת! • מספרים לו ש"שכינה עמהן" – עליו לדעת שבכל רגע שנמצא בגלות הוא מחזיק את הקב"ה בגלות! • מובן, שכאשר נודע לו שזה קשור עם הוצאת הקב"ה מהגלות רגע אחד קודם – הרי יותר על שנתו המתוקה ויעשה כל התלוי בו בכדי להיות יהודי חי עיי "תורת חיים" ומצוותי • משיחת ל"ג בעומר ה'תשל"ח – בלתי מוגה

תרגום הפשי ללשון הקודש – בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. כיון שנמצאים ביום שמחתו של רשב"י, יקשרו זאת עם מאמר של רשב"י הפותח במילים "תניא ר"ש בן יוחי אומר כו".

ב. אפי' אם נאמר שהגמ' רוצה להביא ראיות מהפסוקים, הרי יכלו לכתוב "בכל מקום שגלו שכינה עמהן, ולשם מה זקוקים לפרט אח"כ גלו למצרים שכינה עמהן" ו"גלו לבבל שכינה עמהן"?

ג. מהו החידוש בזה ש"אף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן" – הרי כל הסיבה להמצאותה של השכינה בגלות היא רק בגלל שבני נמצאים בגלות, ומובן שכאשר יוצאים בני מהגלות יוצאת השכינה עמהם – ומה קא-משמע-לן בזה ש"אף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן", עד כדי כך שנצרך להביא ראיה לזה מהפסוק "ושב ה' אלקיך את שבותך",

הגמרא אומרת: "תניא ר"ש בן יוחי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן שנאמר? הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים וגו', גלו לבבל שכינה עמהן שנאמר? למענכם שלחתי בבלה, ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן שנאמר? ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות".

ולכאורה אינו מובן:

- 1) מגילה כט, א.
2) ש"א ב, כז.
3) ישע"י מג, יד.
4) נצבים ל, ג. וראה גם פרש"י עה"פ.

המדור מוקדש לע"נ האשה מרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי ע"ה – נלב"ע ביום כ"ט תמוז ה'תשס"ב יה"ר שיקויים היעוד הקיצו ורננו שוכני עפר" והיא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש נדבת בני: הרה"ח ר' שמואל שי' והרה"ח ר' יעקב שי' שפריצער

ברכת מזל טוב מזל טוב!

להבד מערכת הקונטרס שהשקיע ומשקיע רבות בהדפסתו והפצתו

הרה"ח הרה"ח ר' מאיר וורלשאנסקי זצ"ל שי'

לרגל הולדת בנם בכורם מנחם מענדל שי' בשעה טובה ומוצלחת והכנסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה ביום הבהיר י"א ניסן ה'תשס"ג

יה"ר שיזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים ולהיות ח"ל אמיתי בצבא "חיילי בית דוד" – צבא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וידרו ממנו רוב נחת יהודי חסידי אמיתי – בתוך שאר כל יוצאי חלציהם, ויזכה תיכף ומיד, בתוך כלל ישראל, לקבל פני כ"ק אדמו"ר שליט"א משיח צדקנו בפועל ממש – בגאולה האמיתית והשלימה, "נאו!"

מאחלים: חברי מערכת יחי המלך בארץ הקודש ובבית חיניו - 770

ומשמע שבהעדר רא"י זו היו יכולים לומר באופן אחר (ועאכו"כ שאם רשב"י לא הי' אומר זאת, לא היו יודעים מזה) – ולכאורה, הרי זה דבר הפשוט?

ב. אותו ענין מובא גם בירושלמי⁵: "תני רשב"י בכל מקום שגלו ישראל גלת השכינה עמה", ובהמשך מונה בפרטות "גלו למצרים וגלת השכינה עמה" . . גלו לבבל וגלת שכינה עמה" . . גלו למדי (שזוהי עילם, כפי שאומר שם) וגלת השכינה עמה" . . גלו ליון וגלת השכינה עמה" . . גלו לרומי וגלת השכינה עמה" ומביא על כל גלות וגלות ראי' מפסוק.

והנה אנו רואים כאן, שהוא מביא לא רק את הענין דגלות מצרים וגלות בבל (עם ראיות מפסוקים), אלא מונה את כל הגלויות.

ולכאור' גם כאן קשה: היות ואומרים ש"בכל מקום שגלו ישראל גלת השכינה עמה", למה צריכים למנות כל גלות בפרטות?

ג. והביאור בזה יובן בהקדים החילוק בין כל הגלויות:

מבואר בכתבי האריז"ל⁶ שגלות מצרים היא ההתחלה והשרש דכל הגלויות, ולכן רואים בגלות מצרים שכל העינים של בני ישראל היו אז בגלות, עד כדי כך⁷ ש(בגאולת מצרים) הי' צורך "לקחת לו גוי מקרב גוי"⁸, ולכן קרבן פסח הי' באופן ד"ראשו על כרעיו ועל קרבו"⁹.

[ובפנימיות העינים:] הענין דגלות מצרים הוא¹⁰ כתר דלעו"ז, למעלה מסדר ההשתלשלות. לאחמ"כ זה יורד להשתלשלות דגלות, החל מגלות בבל הנקרא "רישא דהבא"¹¹, היינו, ראש לקליפות דגלות (כפי שזה כבר בהשתלשלות), ואח"כ באות הגלויות שלאח"ז – גלות מדי, גלות יון וגלות רומי, כמבואר בכתבי האריז"ל¹² ד' הדרגות שבד' הגלויות.

וכיון שלכל גלות יש את עינה הפרטי – לכן, לאחרי שרשב"י אומר¹³ "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין" (שזה קשור עם כך שאצל כל יהודי ישנו ה"ושכנתי בתוכם"¹⁴, "שכינה עמה"), אומר רשב"י שלכל לראש כאשר ישנו הענין ד"בכל מקום שגלו", היינו, הכתר הכללי דלעו"ז הקשור עם ענין הגלות, אומרים ע"כ ש"שכינה עמה", היינו, הכתר הכללי של השכינה.

אמנם, מאחר שזקוקים לברר אח"כ את פרטי הגלויות – מונה את כל הפרטים שישנם בענין הגלות:

בתחילה הענין ד"גלו למצרים" – כתר דלעו"ז, היינו, כתר הפרטי כפי שהוא בכתר גופא (כללות ענין הגלות), שזה כבר כפי שהכתר קשור עם ראשית ההשתלשלות, ואח"כ באים כל הד' גלויות שלאח"ז, ד' הדרגות דהשתלשלות.

וכיון שבכל ענין של גלות זקוקים לעבודה פרטית בפני-עצמה הקשורה במיוחד עם

ישראל, שכל אורח חייו הוא מתוך שמחה ובאופן פנימי, ובמילא, נקל יותר להתכונן ולקבל את התורה בשמחה ובפנימיות, אשר, עם היותה "ארוכה מארץ מדה גו"¹¹, ועד למעלה מכל מדידה והגבלה, בכחו של כאו"א מישראל לקבל כל התורה כולה, ויתירה מזה, לקבל התורה כולה בשמחה ובפנימיות.

ועוד וג"ז עיקר – שביחד עם התשוקה והגעגועים לקבלת התורה עד שסופרים את הימים מתי יהי' כבר זמן מתן תורתנו, מוסיפים גם בהתשוקה והגעגועים להגאולה¹², שסופרים את הימים והשנים והדורות שנמצאים בגלות, וצועקים "עד מתי" . . . ומבקשים מהקב"ה שתיכף ומיד יוציא את כל בני", כל אחד ואחת מישראל, כל משפחה ומשפחה, וכלל ישראל, מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וכאמור, תיכף ומיד ממש, ביום זה, כפי שמתברך כאו"א מישראל¹³: "אחכה לו בכל יום שיבוא", וכפי שמבקשים בתפילת שמונה עשרה: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח". "מהרה" דייקא, ולא רק "מהרה" לפי ההגבלות של בשר ודם, אלא "מהרה" דהקב"ה תיכף ומיד ממש.

ויש להוסיף, שענין זה נעשה גם ע"י ההוספה בלימוד התורה בעיני הגאולה וביהמ"ק, אשר, הלימוד בעינים אלו¹⁴ ממהר ומזרז עוד יותר קיומם בפועל ממש¹⁵, כך, שמהלימוד יוצאים תיכף ומיד לפגוש את משיח צדקנו, ואומרים לו שזה עתה סיימו ללמוד כמה הלכות הקשורות עם ביאתו!

ובפרט ע"י ההוספה במצות הצדקה – כנהוג בכגון-דא ליתן לכל אחת מכן שליחות-מצוה ליתן לצדקה, ובודאי תוסיף כל אחת (על הסכום הסמלי שתקבל עתה ע"י אלה שתחלקנה השטרות) מממונה, הן הנשים הנשואות, והן הבנות, וגם הילדות הקטנות, אשר, כנהוג בזמנינו מקבלות גם הן "דמי כיס", ובודאי שה"הוצאה" העיקרית שלהן היא ליתן מטבעות אחדות ("פעניס", "ניקל'ס" או "דיימ'ס") בקופת-הצדקה שלה – אשר ע"י (ההוספה ב)צדקה ממהרים ומזרזים עוד יותר את הגאולה, כמזרז¹⁶ "גדולה צדקה שמקרב את הגאולה".

ובפשטות – שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה, ובאים כולנו יחדיו "עם ענני שמיא", לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש, ושם מתכוננים לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

(קטע משיחת כ"ה אייר ה'תשנ"א * - מוגה)

15 (להעיר ממארז"ל "כל העוסק בתורת כו' כאילו הקריב כו" (מנחות בסופה). וראה גם נחומא צו יד: "לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה . . . אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", ויתרה מזה – ש"בנין ביתי" אינו "בטל" (וראה לקו"ש ח"יח ע' 413 ואילך).

16 (ב"ב י"ד, א. וראה תניא פל"ז. *) בהכינוס העולמי דנשי ובנות חב"ד תחינה.

11 (11 איוב יא, ט.

12 (ולהעיר, שבגאולה האמיתית והשלימה תהי' גם קבלת התורה בתכלית השלימות – "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג).

13 (ובכמה קהילות קדושות נוהגים לומר זה בדיבור – ב"אני מאמין".

14 (נוסף לכך שכוין ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", הכללים ב"הלכות הצריכות להן" בכל יום כו"כ דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב.

10 (ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 91, ובהנסמן שם.

11 (דניאל ג, לח. וראה שמו"ר פל"ה, ה.

12 (ל"ת וס' הליקוטים שם.

13 (סוכה מה, ב. ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב, ועוד.

14 (תרומה כה, ח. וראה ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו.

5 (תענית פ"א סה"א.

6 (ל"ת פ' תצא. ס' הליקוטים שם. וראה ב"ר פט"ז, ה.

7 (וראה זח"ב קע, ב. מכילתא עה"פ בשלה יד, כח (כט).

8 (ואתחנן ד, לד. וראה יל"ש עה"פ רמז תתכה. הגש"פ עם לקוטי טעמים כו' ע' תרנו ואילך.

9 (בא יב, ט. וראה גם הגש"פ שם.

סופרים את הימים...

ויה"ר – והוא העיקר שפעולתן של נשי ישראל בכל האמור תמהר ותזרז ותביא תיכף את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כדברי חז"ל¹ "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", ועד² בנוגע לנשים צדקניות שבכל דור², ובפרט בדורנו זה, דור האחרון של הגלות, שהוא הגלגול של הדור שיצאו ממצרים³, שבשכר נשים צדקניות שבדורנו זוכים לגאולה האמיתית והשלימה.

ובסגנון האמור בנוגע לפרשת השבוע דיום הש"ק דמיני אזלינן – שע"י פעולתן של נשי ישראל באופן ד"כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה", בבתיהן הפרטיים, שגם כשנמצאים עדיין בימי הגלות האחרונים, עושים מכל בית יהודי "ארץ ישראל", ועד ל"מקדש מעט", רואה הקב"ה שעמדו כבר בכל הנסיונות שבגלות, ומכבר כלה זמן בני"ה בגלות, וראויים בתכלית שתיכף ומיד יקויים העוד "כי תבואו אל הארץ" כפשוטו – הכניסה לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, שנעשית ע"י מעשינו ועבודתינו ב"ושבתה הארץ שבת לה", להמשך קדושתו של הקב"ה ("שבת לה") בכל עניני הארץ בגלות, וע"י המשכת האל"ף (אלופו של עולם) ב"גולה" נעשה "גאולה"⁴.

וכן תהי' לנו תיכף ומיד ממש – ש"בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁵, אנשים ונשים וטף, ו"כספם וזהבם אתם"⁶, עם כל הנכסים והבתים הפרטיים⁷, ועאכו"כ בתי כנסיות ובתי מדרשות⁸, עם הספסלים, ועאכו"כ הסיידורים והספרים, באים יחד עם משיח צדקנו – על גבי "ענני שמיא"⁹ – לארצנו הקדושה, "כי תבואו אל הארץ", ובארץ ישראל עצמה – לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש.

לפני הסיום – יש לברך את כל המתכנסות בברכת "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות"¹⁰, כלשון הברכה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו וכהוראתו שכאשר יהודים נפגשים בסמיכות לחג השבועות, "זמן מתן תורתנו", יברכו איש את רעהו ואשה את רעותה, וכן הטף, בברכת "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות".

ומובן, שכדי שתהי' קבלת התורה בשמחה אמיתית ובפנימיות אמיתית, יש להוסיף בהשמחה ובהפנימיות בימים שלפנ"ז, עד שנעשה "טבע" אצל כאו"א מישראל, ובפרט נשי

אותה הגלות, לכן מביא את הפסוקים הכתובים בתורה שבכל גלות פרטי "שכינה עמהן", והא גופא שענין זה כתוב בתורה נותן את הכח לעבודה הפרטית הקשורה עם הגלות הפרטית, כיון שהתורה משנה את מציאות העולם¹⁵.

אלא שבתלמוד בבלי הוא מסתפק בהבאת שני הענינים הכלליים שבגלות, "גלו למצרים" ו"גלו לבבל", שגלות מצרים היא כללות ענין הגלות כפי שהיא למעלה מהשתלשלות, וגלות בבל היא ראשית ההשתלשלות דגלות כנ"ל, ומהם משתלשלות אח"כ שאר הגלויות שלאח"ז; משא"כ בירושלמי מביאים את כל ד' הגלויות הפרטיות.

ולכן (גם בתל' ירושלמי) מביאים על כל ענין של גלות פסוק מהתורה ש"שכינה עמהן", כי מכך מקבלים את הכח לעבודה הפרטית הקשורה עם הגלות הפרטית, כנ"ל.

ד. והביאור בזה [בפרטיות יותר ובנוגע לפועל]:

כאשר יהודי נמצא בגלות, הרי למרות שהנשמה אמנם לא הלכה לגלות¹⁶, אבל הגוף הוא בגלות, ז. א. הגוף בכללותו נמצא בגלות, והמושל עליו הוא שר המדינה,

– זוהי ה"הנחה" שישנה כשנמצאים בגלות: דמכיון שחיים בין אומות העולם ובאופן של גלות (לא רק בני ישראל הנמצאים בחו"ל, אלא אפי' בני"ה הדרים בארץ הקודש) – אזי הנחת הגוף היא שעליו להתנהג כמו הגוף של השני, שהוא אינו יהודי.

15) כדרשת חז"ל (ירושלמי כתובות פ"א ה"ב) על הפסוק (תהלים נז, ג) "לא-ל גומר עלי", שכאשר ב"ד פסקו לעבר את השנה נעשה שינוי בטבע העולם כו'.

16) ראה ספר המאמרים קונטרסים ח"א ע' 350. וראה גם שיחת י"ב תמוז תשי"ד (שיחות-קודש הוצאת תש"ס) ע' 356. וש"י.

וזהו כללות הענין ד"גלו למצרים" (מל' מיצרים וגבולים), שהוא מעמיד את עצמו במדידה והגבלה בהנהגה דמצרים – עכ"פ בנוגע להגוף.

ועל כך אומרים לו, שעוד לפני עבודתו הפרטית לצאת מהגלות – כבר "שכינה עמהן"! לא משאירים אותו לבד שאז ביכולתו לחשוב כיצד אפשר להסדר ("זיך איינקערן") עם כל העולם – אלא מלכתחילה כבר "שכינה עמהן".

ואח"כ זה משתלשל בפרטי הגוף – איך יתנהג הראש, איך יתנהג חלק האמצעי הקשור עם הרגש הלב וכיצד ינהג הגוף בנוגע למעשה בפועל – שאלו הם פרטי הגלויות דגלות בבל, מדי, יון ורומי, שאין כאן המקום להאריך בזה.

ומוסיפים ואומרים לו ש"הקב"ה עוזרו"¹⁷, ובמילא יונח אצלו שאינו שייך לענין הגלות, ומכיון ש"שכינה עמהן", אזי כשם שהוא בטוח שהקב"ה יצא מהגלות כן עליו לבטוח שייצא בעצמו מהגלות.

וביודעו שמדובר רק בענין זמני, ובודאי נצא מהגלות – הוא עוסק בזה ביתר מרץ וביתר בטחון, ביודעו שבודאי יצליחו בזה.

לאחר מכן זה משתלשל בכל פרט במיוחד: בשכל, ברגש, בשכל ובשכל ורגש הקשורים עם מסקנא בנוגע לפועל, עד למעשה בפועל – שבכל ענין וענין "שכינה עמהן".

וזה פועל עליו שלא יהי' שקוע (ובטל) בגלות, אלא אדרבא, יעמוד בתוקף, ויעשה כל התלוי בו בכדי לקרב את הגאולה.

ה. ויתירה מזו, מוסיפים ואומרים: "ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן".

דלכאורה הרי זה דבר הפשוט שכאשר בני

17) קידושין ל, ב. סוכה נב, ריש ע"ב.

6) ישע"י ס, ט.

7) ראה מגילה כט, א: "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל".

8) וללא טירחא – כיון שהמלאכים נושאים תפציהם של כאו"א מישראל.

9) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.

10) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1307. ח"ח ע' 272. חי"ג ע' 158. ועוד.

1) סוטה יא, ב.

2) ראה יל"ש רות רמז תרו בסופו: "אין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור".

3) שער הגלגולים הקדמה כ'. לקוטי תורה וספר הליקוטים (להאריז"ל) שמות ג, ד.

4) ראה ויק"ר ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.

5) בא יו"ד, ט.

ישראל כבר אינם נמצאים בגלות, השכינה גם כן אינה בגלות (כנ"ל סוס"א), שהרי כל הענין בזה שהשכינה היתה בגלות הוא רק משום שב"י היו בגלות ו"שכינה עמה" – אלא החידוש כאן גדול יותר:

בנ"י פועלים ע"י עבודתם בזמן הגלות ש"כשהן עתידין ליגאל שכינה עמה. . הקב"ה שב עמהן כו" – השכינה יוצאת מהגלות באותו האופן כפי שב"י יוצאים מהגלות.

זאת אומרת, השכינה אינה יוצאת מהגלות בדרך ממילא מאחר שב"י כבר אינם בגלות – אלא השכינה יוצאת מהגלות באופן כפי שהגלות היתה מצד עצמה (לא מצד בני"י)¹⁸, ולאחמ"כ באה הגאולה.

ומדוע השכינה יוצאת מהגלות? – לא מצד עצמה ובדרך ממילא, אלא משום ש"שכינה עמה", כלומר, יהודי ע"י עבודתו פועל לא רק את הוצאתו הפרטית מהגלות אלא גם הוצאת השכינה מהגלות, מההעלם והסתר שישנו על אלוקות – כיון שנמצאים ב"עולם" מל' העלם והסתר¹⁹, עאכ"כ כפי שזה בזמן הגלות; ויהודי ע"י עבודתו פועל את הוצאת השכינה מהגלות ומגלה אלוקות בעולם!

ולכן, ההרגשה ("דער געפיל") והמעמד ומצב של השכינה הוא ממש כאילו היתה בגלות מצד עצמה ואח"כ יצאה מהגלות.

ו. ובזה יובן מה שאומרים "ושב ה' אלקיך את שבותך", היינו, ש"הקב"ה שב עמהן מבין הגליות" באותו האופן כפי שזה אצל בני"י:

כשם שאצל בני"י ישנה שמחה גדולה מכך שיוצאים מהגלות, כמשל ה"בן מלך שהי' בשבי' וטוחן בבית האסורים" – עם כל

הלשוונות המובאים בתניא²⁰ – ואח"כ יוצא לחפשי אל בית אביו המלך", עד"ז הוא גם בנוגע לענין הגלות, שבנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה נמצא בגלות, הרי מובן גודל השמחה כאשר יוצאים מהמעמד ומצב דחושך כפול ומכופל של הגלות לחירות האמיתית שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה,

– עד"ז כשמדובר על גאולת השכינה, "ושב ה' אלקיך את שבותך", הרי היא באותו האופן כפי שזה אצל בני"י, עם אותה השמחה ואותו דילוג וקפיצה מצד זה שנתגלה אלוקות בעולם.

ז. ומכאן מקבלים חיזוק ונתינת כח נוספים בעבודת האדם:

אפי' אחד כזה שמוותר ח"ו וצועק מה לא הרעש ("דער געוואלד") שהוא ישאר עוד רגע אחד בגלות, ומדוע בשביל הרגע הזה עליו להתאמץ, לשנות את טבעו ולעסוק בענינים של יהדות, הן בקשר לעצמו והן בהפצת היהדות והתורה בקשר ליהודי שני,

[וממשיך לטעון, ש]לאחרי תשע עשרה מאות שנה בגלות לא איכפת לו להיות עוד רגע בגלות, ובלבד שיוכל לישון בשלוה ברגעי הגלות האחרונים... הוא כבר עמל מספיק, ועתה רצונו לישון ולא להתאמץ.

ובמילא – טוען – שלא נייעג אותו ונאמר לו שמוכרח להפחית זמן משנתו עבור לימוד תורה, ומוכרח לקיים מצוות בהיחוד שלכן עליו לתת עוד כמה דולרים לענינים של תורה ומצוות, וכדי שהגאולה תבוא בהקדם האפשרי עליו להתעסק עם יהודי שני ביתר להט – עתה רצונו לנוח, הוא יהודי עייף ("א פארמאטערטער איד") מ-19 מאות שנות גלות, במילא, שיניחו לו לישון בנחת בימי

(20) פלי"א (מ, סע"א ואילך).

הרי עאכ"כ כאשר מדובר אודות ענין הגאולה – הנה למרות היותו בטוח שהגאולה תבוא, אינו יכול להשאיר אדיש ולהמתין שהגאולה תבוא "מחרתיים", כאשר ביכלתו לפעול ושתבוא מחר!

ויתירה מזו: אם רק ירצה – ביכלתו לפעול שהגאולה תבוא היום, כפס"ד הרמב"ם²⁰: "צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה [לא רק "מראש השנה ועד יום הכפורים"] כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו . . עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה", ומובן, שהכוונה בזה ל"תשועה והצלה" מיידית, לא רק למחרת או מחרתיים, כפשטות המשל דכף מאזניים שקולה, שכאשר מוסיפים פרט קטן על א' מכפות המאזניים, הרי זה מכריע תיכף ומיד, וכן הוא בנמשל [שהרי ה"משל" ד"תורת אמת" מכוון בכל פרטיו], שע"י מצוה אחת "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה" – תיכף ומיד ממש, ובלשון הרמב"ם²¹: "מיד הן נגאלין".

וכאמור – זוהי כללות ההוראה הנלמדת מהחידוש דפסח שני לגבי שאר ימי השנה כולה, כולל שבתות וימים טובים:

שבת – "מיקדשא וקיימא"²², ללא פעולתן של ישראל. ואפילו ימים טובים, ש"ישראל קדשינה לזמנים"²³ – הרי אין זה באופן של אתערותא דלתתא מלכתחילה, כי פעולתן של ישראל אינה אלא בכך שהם קובעים את היום ד"ראש חודש" [ועד שהקב"ה וממילא של מעלה באים לשאול בב"ד של מטה אודות קביעת הזמן דר"ח²⁴], אבל ענין זה גופא אינו אלא לאחרי ציווי הקב"ה – "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו" – בנוגע לכללות הענין דקידוש חדשים ועיבור שנים.

אמנם פסח שני – הרי כל עיקרו לא בא אלא כתוצאה מתביעת ודרישת בני"י: "למה נגרע", כנ"ל בארוכה.

ועאכ"כ בנוגע לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו – שבודאי מבקשים ודורשים כל בני"י על ענין זה, והם אלו שפועלים זאת! (משיחת יום ד' פ' בחוקותי, פסח שני ה'תשד"מ – בלתי מוגה)

(23) ברכות מט, א. תו"א שם. ובכ"מ.

(20) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(24) ראה דב"ר פ"ב, יד. שמור"ר פט"ז, ב. וש"נ.

(21) שם פ"ז ה"ה.

(22) ביצה יז, א. נת' בתו"א יתרו סט, ג ואילך.

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' יצחק ב"ר יחזקאל ע"ה בן זכרי' – נלב"ע ביום ה' ניסן ה'תשס"ג י"הר שיקיים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוככם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש

(18) ראה בסוף הסעיף.
(19) לקר"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.

לכאורה, כבר ביקש זאת בתפלת שחרית, ולאחרי כן גם בתפלת המנחה – המובחרת שבכל התפלות, כדברי הגמרא⁵: "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליה לא נענה אלא בתפלת המנחה", וא"כ, מהו הצורך לחזור ולבקש זאת בתפלה הסמוכה – תפלת ערבית?⁶

זאת ועוד: בתפלת העמידה נמצא יהודי במצב של "כעבדא קמי מרי"⁶, ואז יש להזהר בכל תיבה ותיבה כו', ובלשון הכתוב: "יהי דבריך מעטים!"

ואעפ"כ, לא עוברת תפלה אחת ויחידה ללא בקשת ודרישת בני על הגאולה!

בני מבקשים וצועקים – ביחד עם דוד המלך, דוד מלכא משיחא – "עד מתי"⁸!... וכמו כן צועקים: "אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט א-ל"⁹!...

ומבואר במדרש תהלים¹⁰: "הצדיקים אומרים להקב"ה מה תעשה, אומר לו קום והוא קם, שנאמר¹¹ קומה ה' . . אומר לו אל תישן והוא מתעורר, שנאמר¹² עורה למה תישן, והוא מתעורר שנאמר¹³ ויקץ כישן ה'. אומר לו אל דמי והוא שומע, שנאמר¹⁴ מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים, וכן ישע'י אומר¹⁵ על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים גו' ואל תתנו דמי לו . . אל תחרש ואל תשקוט א-ל עד שאתה רואה בעלבון בניך".

וכפי שמבאר המגיד¹⁶ שזהו "ע"ד תפלתו של חוני המעגל שהיתה משנית כביכול רצון הבורא . . (כ)משל אחד שלוקח את חבריו אצל היד ואינו מניח אותם לילך ומשנה רצונו כו".

ונמצא, שעיי"ז שישאל מבקשים וצועקים אודות הגאולה – פועלים הם שהגאולה תבוא **במהירות זריזות יותר** מכמו שהיתה לולי בקשה ותביעה זו!

וזוהו גם תוכן הבקשה והתביעה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . כי לישועתך קוינו כל היום" – אשר למרות שבכל מנין המצוות לא מצינו מצוה לומר תפלה זו, הרי ישנו פס"ד ברור ברמב"ם¹⁷ שהמצוות עשה דתפלה היא – "שיהא אדם . . שואל צרכי שהוא צריך להם", היינו, שכאשר יהודי מרגיש שחסר לו משהו – עליו לבקש על זה מהקב"ה בכל עת מצוא ("לעת מצוא"¹⁸), ועפ"ז: אם בנוגע ל"מזוני" מבקש האדם מהקב"ה שיתן לו "מזוני ריחיי",

– יש לו אמנם מזון בצמצום, אבל רצונו "מזוני ריחיי" דוקא, ואכן מותר לו וצריך לרצות כן ע"פ תורה, כפס"ד המשנה¹⁹ שמכיון שכל יהודי הוא בן אברהם יצחק ויעקב, הרי גם כאשר נותנים לו "כסעודת שלמה בשעתו" אין יוצאים ידי חובה! –

- (5) ברכות ו, ב. וראה סה"מ עזר"ת ע' פב ואילך.
- סה"מ קונטרסים ח"א רג, ב ואילך.
- (6) שבת י, רע"א. רמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ד. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צה.
- (7) קהלת ה, א. וראה ברכות סא, רע"א.
- (8) ראה שיחת ש"פ תשא, שושן-פורים קטן ה'תשד"מ ס"ח. ושו"נ.
- (9) תהלים פג, ב.
- (10) עה"פ.
- (11) בהעלותך י, לה.
- (12) תהלים מד, כד.
- (13) שם עה, סה.
- (14) ישע"י מד, כו.
- (15) שם סב, ו-ז.
- (16) או"ת (הוצאת קה"ת) צז, ב.
- (17) הל' תפלה פ"א ה"ב.
- (18) תהלים פב, ו. וראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"א.
- (19) ב"מ רפ"ז.

הגלות האחרונים, בכדי שיקום לביאת משיח צדקנו טרי וערני...

הוא מוחל על כך שהגאולה תבוא רגע קודם, לא איכפת לו שהגאולה תהי' רגע מאוחר יותר – ברצונו להנות ברגעי הגלות האחרונים מהרחבות שישנה בארצות הברית, להנות מכספו.

זאת למרות שאינו משתמש בכסף, אלא רק יושב וסופר את הנירות ("די פאפירלאך") ומחשב כמה דולרים יש לו בבנק...

איזו הנאה יש לו מכך?!

לצדקה נותן לא יותר מאשר כך וכך, לפרנסת בני ביתו מוציא כך וכך בלבד – שהרי גם אם ירצה אין ביכולתו לאכול מאכלים טובים כל היום כולו ומוכרח לנוח בין סעודה אחת לשני' מאחר שזהו טבע הגוף – וא"כ, הוא אינו יכול להוציא את כל כספו עבור פרנסת בני ביתו,

וגם אם יחפץ בלבושים הכי יקרים, אין ביכולתו ללבוש יותר מ-18 לבושים – כהדין בהל' שבת²¹ שכמות הלבושים הגדולה ביותר שמוותר לצאת בהם בשבת (ע"י לבישתם) היא 18 בלבד, ונמצא שגם אם יש לו כ"כ הרבה דולרים ורצונו לקנות 36 לבושים – זה לא יעזור לו, משום שאינו יכול ללבוש יותר מ-18 לבושים...

ואם-כן, מה יוצא לו מכספו – רק מה שניתוסף (בחשבון כספו) עוד "אפס" ("נאך אַ "זירא" – כפי שנקרא עתה), שאזי מתעשר עשר פעמים ככה, וצועק: שישו בני מעיי!...

– מה יש לך מהדולרים? תשתמש איתם לדבר טוב!

(21) שבת קכ, א במשנה. ע"ש (ובגמרא) – הובא בכ"כ הרמב"ם הל' שבת פכ"ג ה"כ ואילך. והרי אין מחלוקת במנין הלבושים שאדם יכול ללבוש בפ"א.

– אך הוא אומר: לא! עליו להיות גביר... – מה ייצא לך מכך שתהי' "גביר", שיהי לך עוד כל כך הרבה "אפסים" לאחרי המספר הראשון ("אזוי פיל "זירא"ס" נאכן איינס")!... זה הרכוש שלו, ולכן אינו מרשה לעצמו להשתמש בדולרים עבור עצמו, ולא עבור יהודי שני, וכו' וכו'.

ח. אומרים לו, אע"פ שיש לו רצון להנות מכספו וכו', שלכן מוותר על כל העניינים ולא איכפת לו להשאיר בגלות וכו' – אבל תיכף מגיע משיח, ואז הדולר לא יתפוס מקום!

צועקים הגבירים: היתכן, הוא התייגע כל כך הרבה לאסוף דולרים, והחביא אותם בבנק שנותן כן וכך אחוזים (אחוז אחד יותר מהבנק השני) – ולפתע מגיע משיח וכל המציאות שלו לא תתפוס שום מקום, לא יצטרכו את הדולרים כיון שיהי' אז "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'"²² – יאמרו לו: יש לך כל כך הרבה דולרים, מי צריך את זה עכשיו?! זה כבר לא מטבע המהלכת!

במילא הוא צועק, שיניחו לו להשאיר עוד מעט בגלות, כי ברצונו להנות מכספו עד שהמפרסמים את רשימת המליונרים בארה"ב יכניסו גם אותו לרשימה זו – עבור זה כדאית לו הגלות!...

ומי מדבר עוד על כך שתהי' לו מכונית אחת יותר מזולתו, אשר בה הוא לא יישב במושב הנהג שהרי עבור זה יש לו משרת מיוחד שמסיע אותו, ואף שהמשרת מזיק ושובר את רכבו וכו' – אבל העיקר שהוא יושב במושב האחורי... הנהג יושב במושב הקדמי, ואותו הושיבו מאחור ("אזועקעזעצט פון אונטן"), ובזה מתבטא כבודו – שיושב מאחור ומכריז: שישו בני

(22) עמוס ח, יא.

הלימוד וההוראה מ"פסח שני"

ישנם הטוענים: מדוע מדברים ומכריזים ללא הרף על הנושא של ביאת המשיח, "אני מאמין... בביאת המשיח... אחכה לו בכל יום שיבוא" – יש לסמוך על הקב"ה שיגאל את ישראל מתי שירצה!?

הקב"ה שלח את בני לגלות, והוא זה שצריך לגאול אותם! וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל ולא בכוחותינו אנו נשוב לארץ ישראל, אבינו מלכנו הוא ית' הגלנו כו' והוא ית' יגאלנו ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ ע"י משיח גואל צדק. וא"כ, מה פשר **התביעה והצעקה** אודות הגאולה – יש לסמוך על **הקב"ה**?!

הנה על זה בא הלימוד וההוראה מ"פסח שני":

לכאורה, היתה מצוה זו צריכה להנתן ע"י הקב"ה בעצמו – ככל שאר רמ"ז מצוות עשה, ואעפ"כ רואים שכל עיקרה של מצוה זו לא באה אלא ע"י **הדרישה והתביעה** של ישראל "למה נגרע", שכתוצאה ממנה **נתחדש** הציווי דפסח שני, ועד כדי כך – שציווי זה פעל שלימות בכל המצוות, שכן, מצוה זו **השלימה** את המספר **דתרי"ג** מצוות,

[ישנם כמה תקנות שאינם אלא מדברי סופרים, וכמו כן ישנם כמה מצוות שאינם נמנים בתור מצוה בפ"ע, ואילו הציווי דפסח שני הוא א' **מרמ"ח** מצוות עשה, שהראשונה שבהם – המצוה ד' **אנכי ה' אלקיך**², הכוללת את כל מצוות עשה³, וביניהם – הציווי דפסח שני], ועי"ז נפעל שלימות גם **בתורה** – מכיון ששלימותה של התורה תלוי בקיום המצוות במעשה בפועל, כאמרו⁴ "תלמוד גדול שמביא לידי מעשה".

וכל זה נפעל – כאמור – ע"י **הדרישה והתביעה** של ישראל, **שלא** סמכו על הקב"ה (כביכול)... אלא תבעו שרצונם להקריב קרבן פסח, ועי"ז פעלו שיתחדש ציווי בתורה, ציווי המביא לשלימות כל התורה ומצוותיה.

ועד"ז בעניננו – בקשת ותביעת בני אודות הגאולה:

לא זו בלבד שבקשה ותביעה זו אינה היפך התורה ח"ו, אלא **אדרבה** – התורה ציוותה להתנהג כן, ע"י אנשי כנסת הגדולה, שתיקנו שכאשר יהודי מבקש צרכיו מהקב"ה בעת תפלת העמידה – יאמר בתפלתו: "את צמח דוד עבדך **מהרה** תצמיח... כי לישועתך קוינו **כל היום**", "ותחזינה עינינו בשוכך לציון!"

ואינו מסתפק בכך שמבקש ודורש זאת בתפלה אחת – אלא חוזר על בקשה ותביעה זו **בכל תפלה ותפלה, ג' פעמים בכל יום!**

מעי, אני הגביר!... אין הוא מרגיש כלל שנמצא בגלות, היות ורק כשמרגישים באמת מהי "חירות" אזי ניתן להרגיש באמת מהי "גלות" – אך הוא מלכתחילה נולד במעמד ומצב זה, ושכנעו אותו שחירותו מתבטאת בכך שיתוסף לו עוד דולר, וכל דולר נוסף יתוסף בחירותו, וכשיהיו לו עוד 2 דולר יהי עוד יותר בחירות, וכשיתוספו לו עוד 3 דולר הוא כבר אדם מורם מעם!...

וכאשר עומד במעמד ומצב כזה – שמתחנן ורוצה להשאיר עוד בגלות כדי שיוכל להנות מכספו וכו' – אזי מפני שהקב"ה הוא עצם הטוב וטבע הטוב להטיב²³, מוותר לו הקב"ה ("גיט ער אים נאך"). וכידוע הפירוש שהפשטנים מפרשים²⁴ על הפסוק²⁵ "ותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" – שהקב"ה נותן לכל בעל חי כפי רצונו, וגם כשהרצון עקום מוותר לו הקב"ה.

ט. אך הרי סוף-כל-סוף רחמנות עליו, וצריך להוציאו מגלותו (אצל הדולרים) – על-כן מספרים לו, שבכל רגע שנמצא בגלות "שכינה עמה" – הקב"ה נמצא בגלות יחד איתו, בגלל שהוא נמצא בגלות.

ואין ענין יוצא מידי פשוטו – ענין זה אינו דרוש או פשטלי, ולא רוצים לשכנע על-ידו משהו כדי שיהי לו לב רגוע, אלא ענין שכתוב ב"תורת אמת" – שכאשר יהודי נמצא בגלות, הוא מחזיק יחד איתו את השכינה בגלות, את ה"חלק אלוקה ממעל ממש"²⁶.

(23) ראה עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. שעהיוה"א פ"ד.

(24) מצו"ד עה"פ.

(25) תהלים קמה, טז.

(26) תניא רפ"ב.

(27) ספכ"ד.

(28) אחרי יח, ה.

(1) לקו"ד ח"ד תרצב, א. סה"מ קונטרסים ח"א

(2) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(3) זח"ב צא, א. תניא רפ"כ.

(4) קידושין מ, ב. וש"נ. רמב"ם הלכות ת"ת פ"א ה"ג.

(5) פ"ג ה"ג. הלי' ת"ת לאדמוה"ז פ"ד ה"ג-ד.